

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Черкаської області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2024 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Черкаської області в III кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Черкаської області** в III кварталі 2024 року свідчать, що, незважаючи на війну, недостатній попит, брак кваліфікованих працівників та здорожчання сировини, матеріалів та енергоносіїв, **респонденти очікують зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується нижча інфляція. Девальваційні очікування послабилися.**

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні** нижчими темпами: баланс відповідей – 11.1% (у II кварталі 2024 року – 22.2%) (графік 1), у цілому по Україні – 3.7%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання цін не перевищить 10.0%, становить 61.1% (у попередньому кварталі – 88.2%), у цілому по Україні – 54.5%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **послаблення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 61.1% респондентів (у попередньому кварталі – 70.6%), у цілому по Україні – 88.5%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 11.8% (у попередньому кварталі – 0.0%) (таблиця). У цілому по Україні очікується погіршення фінансово-економічного стану підприємств – «мінус» 0.9%;
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції, у тому числі на зовнішньому ринку:** баланси відповідей – 33.3% та 28.6% відповідно (у II кварталі 2024 року – 11.1% та 0.0% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.5% та 11.2% відповідно;
- **збільшення інвестиційних видатків** на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 5.9% (у попередньому кварталі – «мінус» 11.8%). Водночас респонденти очікують повільніше зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – «мінус» 11.8% (у II кварталі 2024 року – «мінус» 23.5%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 7.5% та «мінус» 3.2% відповідно;
- **зменшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 11.1% (як у II кварталі 2024 року) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 10.9%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купуються, та на товари / послуги власного виробництва вищими темпами:** баланси відповідей – 94.4% та 61.1% відповідно (у попередньому кварталі – 83.3% та 33.3% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 55.6% і 44.4% відповідно (у попередньому кварталі – 61.1% і 44.4% відповідно) (графіки 4, 6).

Основними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, недостатній попит, брак кваліфікованих працівників, занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії (вплив останнього чинника посилюється) (графік 5).

За оцінками підприємств, їхні **потреби в позикових коштах** найближчим часом **зростуть** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, обирають запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають надмірні вимоги до застави, занадто високі ставки за кредитами та занадто складну процедуру оформлення документів (вплив чинника посилюється) (графік 10).

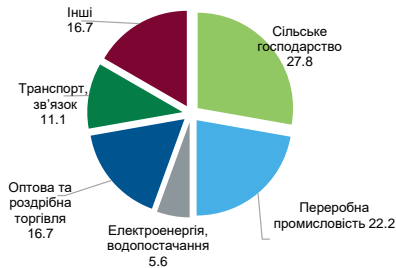
83.3% респондентів зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.1%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

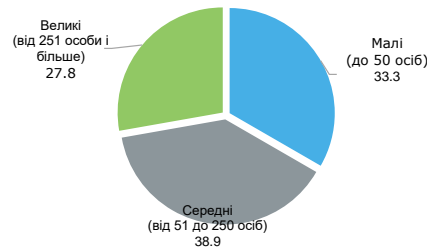
- **поточний фінансово-економічний стан добрий:** баланс відповідей – 5.6% (як у II кварталі 2024 року). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий – «мінус» 6.0%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва є нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 8.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване збільшення попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 11.1% (як у попередньому кварталі).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

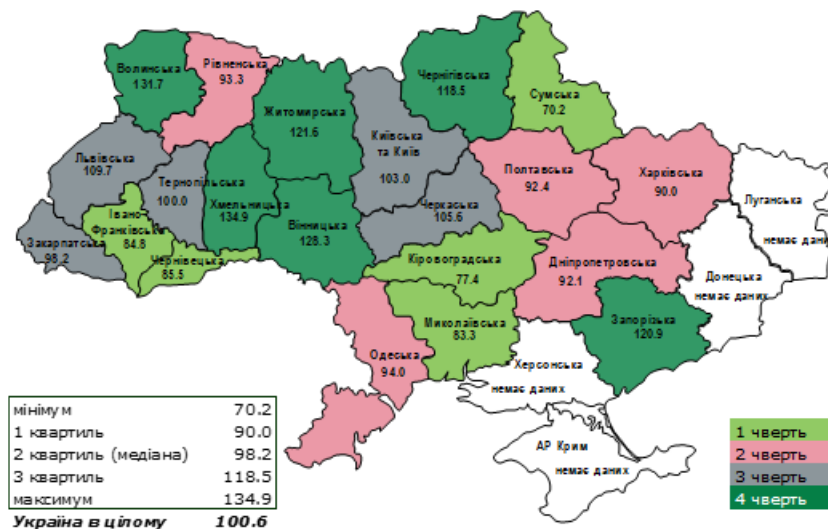

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 01 серпня – 27 серпня 2024 року;
- опитано всього 18 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство та переробна промисловість.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Черкаської області щодо їх ділової активності (за складовими)

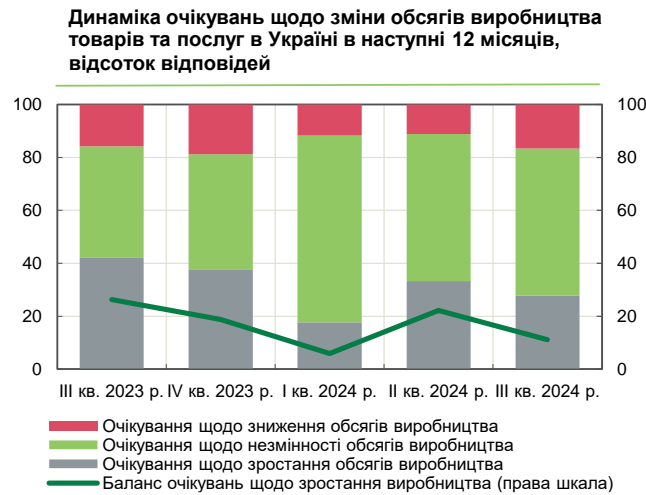
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.	I кв. 2024 р.	II кв. 2024 р.	III кв. 2024 р.
фінансово-економічного стану	-10.5	-16.7	5.6	0.0	11.8
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	21.1	-11.8	-5.6	11.1	33.3
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	5.6	-12.5	-11.1	-23.5	-11.8
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-5.6	-6.3	-16.7	-11.8	5.9
кількості працівників	-15.8	-22.2	-11.1	-11.1	-11.1

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

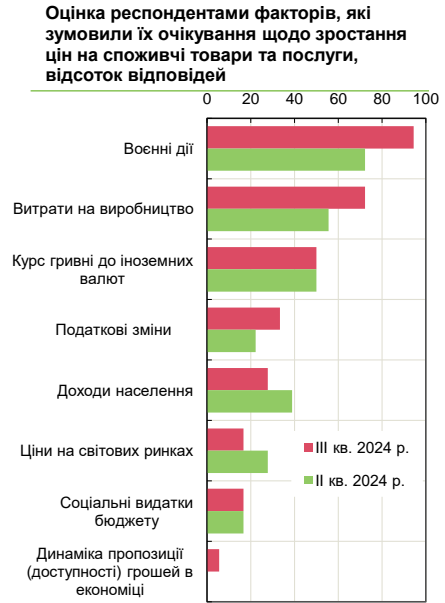
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

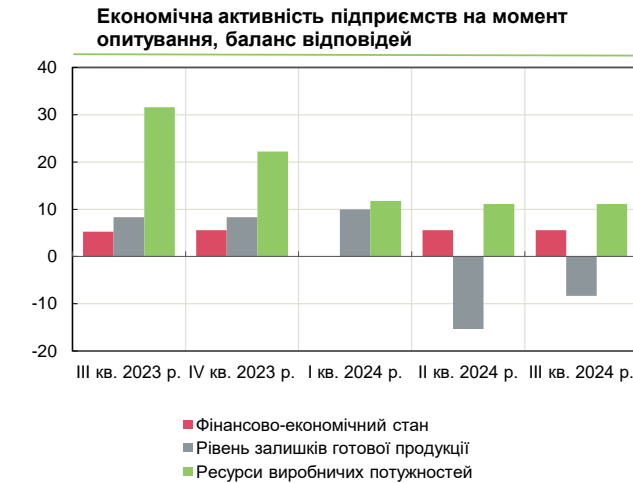
Графік 1

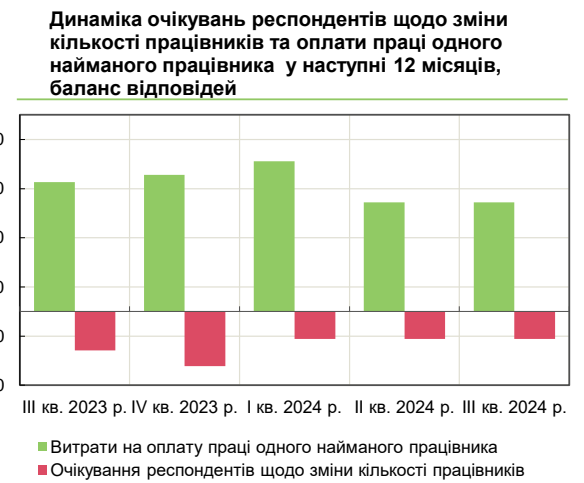
Графік 2

Графік 3

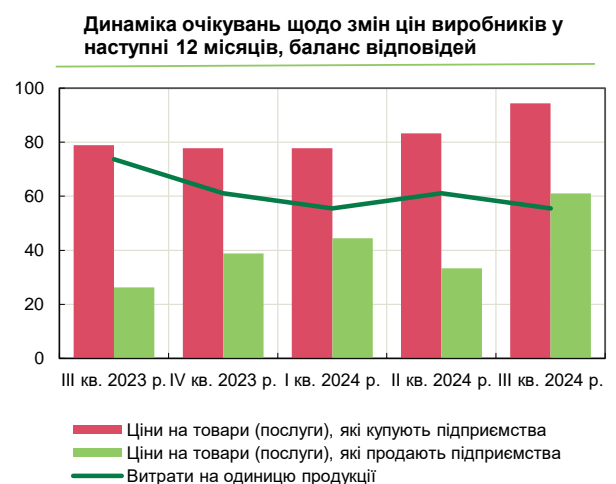
Графік 4

Графік 5

Графік 6

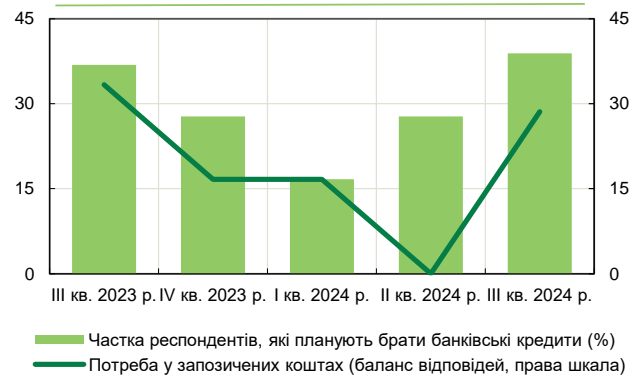
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

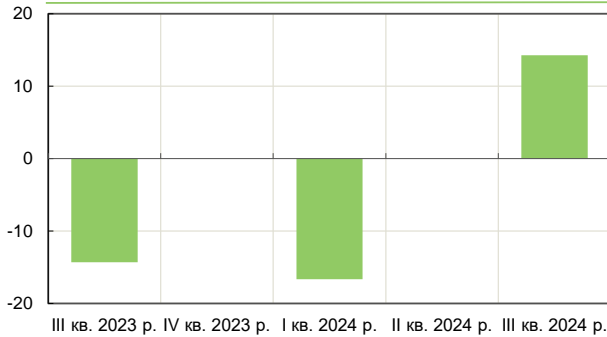
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

